

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lutego 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster

w sprawie z wniosku Prokuratora Okręgowego w K.

przy uczestnictwie A. S.

o ubezwłasnowolnienie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 26 lutego 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej uczestnika

od postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 stycznia 2014 r., sygn. akt I ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2) przyznaje adw. W.Z. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych), powiększoną o należny podatek od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 30 stycznia 2014 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację uczestnika postępowania od postanowienia Sądu pierwszej instancji orzekającego - na wniosek Prokuratora - częściowe ubezwłasnowolnienie uczestnika z powodu choroby psychicznej.

Sądy na podstawie trzech opinii psychiatryczno-psychologicznych, zeznań świadków i dokumentów zgromadzonych w sprawie ustaliły między innymi, że u uczestnika stwierdzono chorobę afektywną dwubiegunową oraz zespół Diogenesa. Uczestnik nie ma poczucia choroby i nie leczy się systematycznie. Z powodu choroby psychicznej nie jest w stanie samodzielnie zarządzać swoimi finansami, doprowadził do bardzo dużego zadłużenia z powodu pobieranych kredytów i pożyczek, w wyniku egzekucji utracił za długi mieszkanie. W tych okolicznościach Sądy uznały, że zachodzą podstawy z art. 16 ust. 1 k.c. do częściowego ubezwłasnowolnienia uczestnika, którego dobro tego wymaga.

W skardze kasacyjnej uczestnik, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazał na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. stwierdzając, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z naruszenia przez Sądy prawa materialnego przez popełnienie błędu w subsumpcji art. 16 § 1 k.c., gdyż mimo okoliczności przemawiających przeciwko konieczności ubezwłasnowolnienia uczestnika, ubezwłasnowolnienie zostało orzeczone. Zdaniem skarżącego decydujące znaczenie mają zeznania świadka R.J., z których wynika, że uczestnik radzi sobie dobrze i jest samodzielny, walczy o swoje prawa, interesuje się prasą i literaturą. Okoliczności te, w ocenie uczestnika, nie zostały w dostatecznym stopniu uwzględnione, natomiast Sąd nadmierną wagę nadał okolicznościom uzasadniającym ubezwłasnowolnienie, co doprowadziło do oczywiście niewłaściwego zastosowania art. 16 § 1 k.c. Uczestnik stwierdził, że charakter spraw o ubezwłasnowolnienie, w których następuje intensywna ingerencja w prawa jednostki, pozwala na przyjęcie, iż oczywista zasadność skargi kasacyjnej może wystąpić już wówczas, gdy Sąd bagatelizuje jakąkolwiek okoliczność przemawiającą przeciwko ubezwłasnowolnieniu lub nadaje

nadmierną wagę okolicznościom uzasadniającym takie rozstrzygnięcie, co miało miejsce w rozpoznawanej sprawie

Prokurator w odpowiedzi na skargę kasacyjną wnosił o nieprzyjęcie jej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (porównaj między innymi postanowienia z dnia 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004/6/100, z dnia 10 stycznia 2003 r. V CZ 187/02, OSNC 2004/3/49 i z dnia 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07, niepubl.).

W rozpoznawanej sprawie bez wątplenia do doszło do takiego naruszenia prawa ani do wydania przez Sąd drugiej instancji orzeczenia oczywiście wadliwego.

Sądy obu instancji dokonały koniecznych ustaleń faktycznych w oparciu o trzy opinie sądowo-psychiatryczne, których ustalenia i wnioski są zgodne oraz w oparciu o zeznania świadków i inne przeprowadzone dowody, które zostały przez nie ocenione, a ustalone na ich podstawie okoliczności faktyczne rozważone pod kątem przesłanek art. 16 § 1 k.c., w szczególności tego, czy uczestnikowi potrzebna jest pomoc do prowadzenia jego spraw. Twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej opiera się w istocie na odmiennej, niż dokonały tego Sądy, ocenie materiału dowodowego, w tym zeznań świadka R. J. i odmiennej ocenie okoliczności wynikających z tych zeznań, z punktu widzenia przesłanki ubezwłasnowolnienia jaką jest niezbędnosc pomocy do prowadzenia spraw osoby chorej psychicznie. Jest to więc kwestionowanie oceny materiału dowodowego i ustaleń faktycznych sądów, niedopuszczalne w skardze kasacyjnej (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Niezależnie od tego trzeba stwierdzić, że powołane przez uczestnika okoliczności mające wynikać z zeznań świadka i wskazywać na to, że uczestnik dobrze sobie radzi z prowadzeniem swoich spraw, w żaden sposób nie podważają wiążących Sąd Najwyższy ustaleń faktycznych

sprawy jednoznacznie wskazujących na to, że uczestnik utracił już część majątku w wyniku niespłacenia zaciąganych w nadmiarze pożyczek i kredytów, co w świetle art. 16 § 1 k.c. niewątpliwie stanowi jedną z przesłanek oceny, iż potrzebna jest mu pomoc do prowadzenia spraw finansowych, niezależnie od tego jak dobrze radzi sobie z innymi sprawami. Charakter spraw o ubezwłasnowolnienie, w których chodzi o zabezpieczenie interesów osoby chorej, nieradzącej sobie z prowadzeniem własnych spraw, ale które z drugiej strony mogą prowadzić do znacznego ograniczenia praw jednostki, nakłada na sąd szczególny obowiązek rozważenia wszystkich okoliczności i wydania orzeczenia zgodnego z interesem takiej osoby. Okoliczność, że neguje ona potrzebę udzielenia jej pomocy dowodząc, iż radzi sobie w niektórych sprawach życiowych, niewątpliwie nie uzasadnia oceny o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jeżeli z wiążących ustaleń Sądów wynika jednoznacznie, iż z powodu choroby psychicznej jest jej potrzebna pomoc przy prowadzeniu spraw finansowych i zarządzaniu majątkiem.

Uznając zatem, że nie doszło w sprawie do oczywistego naruszenia prawa, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jak również nie zachodzą inne przesłanki przedsądu uwzględniane z urzędu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 19 i 20 w zw. § 13 ust. 4 pkt 2, § 7 ust. 1 pkt 6 i § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2013 r., poz. 461).